

Česky

VILLA VALMARANA AI NANI

PANSKÝ DŮM

“Vila Valmarana ai Nani” je klasickým příkladem venkovského sídla, které bylo vybudováno v roce 1669 na přání právního učenice a zakladatele městské knihovny ve Vicenze Giana Maria Bertola.

V současné době je komplex tvořen panským domem, domem pro hosty a hřebčínem. Rozlehlá zahrada kolem vily byla přizpůsobena kopcovitému reliéfu pohoří Berici (Monti Berici). Údolí na sever od zahrady je “Údolí ticha” (Valletta del silenzio), bylo proslaveno v díle Antonia Fogazzara, nejznámějšího spisovatele Vicenzy 19. století.

V roce 1720 získává vilu hraběcí rodina Valmarana (vlastní ji dodnes), nechává ji architektem Francescem Muttonim rozšířit a vyzdobit ornamenty. Panský dům byl obohacen o trojúhelníkový štít korunovaný třemi sochami a v levé části domu o věž, ve které se nachází schodiště.

Celkem jednoduchý je půdorys přízemního patra, takzvaného “šlechtického patra” (“piano nobile”): uprostřed se rozprostírá sál ve tvaru obdélníku sloužící jako vstupní hala “portego” benátského domu. Z tohoto sálu lze přímo vejít do čtyř čtvercovitých místností, dvou nalevo a dvou napravo, které jsou mezi sebou také propojeny.

V roce 1757 hrabě Giustino Valmarana povolává malíře Giambattistu Tiepola a jeho syna Giandomenica, aby interiér vily vyzdobili freskami. Malíři, byli v tu dobu již slavní svým mistrovským dílem ve Würzburku, kde ve službách knížete-biskupa Karla Filipa von Greiffenklau vyzdobili jeho rezidenci monumentálními alegorickými freskami.

K “Vile Valmarana ai Nani” se váže mnoho poetických legend a zde je jedna z nich: Princezna trpasličího vzrůstu, která žila v paláci, byla obklopena jen služebnictvem z řad trpaslíků, aby si tak neuvědomila odlišnosti, která ji postihla. Jednoho dne však princezna spatřila v zahradách překrásného prince cválajícího na koni, odhalila pravdu a v samém zoufalství vyskočila z okna věže. Trpasličí služebnictvo, které princeznu neuhlídalo a nezabránilo tak její smrti, za svou nedbalost a lhostejnost trest neminul. Bylo přeměněno v kámen a vystaveno na hradby zahrady, kde si svůj trest odpykává dodnes.

24. září 1786 navštívil “Vilu Valmarana ai Nani” Johann Wolfgang Goethe a své pocity z návštěvy zapsal do svého deníku.

Na výzdobě vily se podílí také malíř Mengozzi-Colonna, jehož dílu se připisují všechny obruby jednotlivých fresek. Jeho práce poskytuje celému dílu nádech “falešné” perspektivy, jež dílo posouvá za hranice svých rámu.

Je všeobecně znám fakt, že Giambattista Tiepolo vzdává ve svém díle hold italskému spisovateli a básníkovi Pietru Antoniu Domenicu Trapassimu, známému jako Metastasio.

CENTRÁLNÍ SÁL (I)

Zde, ve středu sálu, přímo v centru panského domu, jako byste byli pozorovateli celého příběhu, který se odehrává všude kolem vás. Trojrozměrná malba vás neúprosně vtahuje do děje obětování Ifigénie jejím otcem Agamemnónem. Rozhněvaná bohyně Artemida zadržuje Argejské loďstvo u Aulidy a nedovoluje mu vyplout k dobývání Tróje. Obětování dcery otcem nepřímou ukazuje, do jaké míry krále zaslepila touha po pomstě za únos Heleny. K dosažení cíle, tj. k dobytí Tróje, je ochoten zvolit jakýkoliv prostředek.

Na prostřední fresce se duchovní Calcante připravuje k obětování krásného, ctnostného a nevinného děvčete Ifigénie. Všichni přítomní vzhlíží vzhůru k mlhovému obláčku zázrakem zjevenému, na kterém je v doprovodu dvou andělů převážena laň seslaná bohyní Dianou, jež má být obětována na místo mladé dívky. Vpravo téže fresky si Agamemnón halí svou tvář, aby tak neviděl zabití své dcery.

V jedné části stropní fresky sesílá Diana se svými nymfami laň k obětnímu oltáři. V druhé části stropní fresky Eolo společně s jiným bohem větru silně fouká, aby tak válečná flotila mohla vyplout směrem k Tróji. De facto se prapory a vlajky díky vanoucímu větru již pohybují.

Další freska znázorňuje přípravu zásob jídla a zbraní před vyplutím. Na fresce také vyniká jeden hrdina (pravděpodobně hrabě Giustino Valmarana), který napjatě sleduje drama odehrávající se na protější stěně, tedy u obětního oltáře. Zajímavé je také vyobrazení psa, který zdraví svého pána (asi Odyssea).

Nad dveřmi jsou v jednobarevném provedení vyobrazeny čtyři nejdůležitější řeky 18. století, které reprezentují tehdy známé světadíly (Nil – Afriku, Dunaj – Evropu, Ganga – Asii, Rio della Plata – Ameriku).

MÍSTNOST ÍLIAS (II) (Ílias - hrdinský epos od Homéra)

Bríseovna, otrokyně a milenka reka Achillea, je násilím vyvlečena ze svého stanu a plačíc odváděna ke svému novému pánovi, králi Agamemnónovi. Ten ji očekává v kamenném postoji despoty.

Achillés s tímto Agamemnónovým rozhodnutím a činem nesouhlasí a rozzuřený se vrhá proti králi. Je však za vlasy zadržen bohyní vítězné války a moudrosti Minervou, která sestoupila z nebes.

Zarmoucený Achillés se přichází utěšit ke své matce Thetis (dcera mořského boha Nérea), která vyplouvá na hladinu moře v doprovodu jedné z mořských vil.

Giandomenico Tiepolo se podepisuje na poslední nástěnné fresce, kde je vymalována venkovská krajina a bůh Amor.

Freska na stropě je věnována bohyni Minervě.

MÍSTNOST ZUŘIVÝ ROLAND (III) **(Orlando furioso - epická báseň od Ludovica Ariosta)**

Princezna Angelika je piráty připoutána k útesu, aby byla obětována mořské příšeře. Přilétá spanilý rytíř Ruggero na svém Hyppogryfovi (okřídlený kůň s orlí hlavou, orlími spáry, s koňským trupem a zadníma nohama), aby krásnou princeznu vysvobodil.

Následně Angelika potkává zraněného saracénského vojáka Medora, kterému ošetří jeho ránu z boje pomocí léčivých bylin. Mezi Angelikou a Medorem se zrodí láska. Zamilovaný pár je velmi chudý. Naštěstí jim přístřeší poskytne jedna venkovská rodina (pár venkovanů je dílem Giandomenica Tiepola). Aby za pohostinnost poděkovali, věnují jim prsten, dar Rolanda princezně Angelice jako projev své lásky a věrnosti.

Na poslední stěně Angelika, s láskyplným výrazem ve tváři, vyrývá jméno svého milého do kůry stromu.

Na stropní fresce řídí Amor se zavázanýma očima kočár mezi oblaky: alegorie náruživé lásky, která zaslepeně řídí lidské chování.

MÍSTNOST AENEIS (IV) **(Aeneis - epos od Vergilia)**

Venuše, bohyně lásky, se zjeví svému synovi Aeneovi a jeho druhu Anchisesovi, poté, co je zastihla strašlivá bouře a zahнала je k africkému pobřeží. Ihned se vzdálí a odvádí s sebou Ascania.

Amor se vtělí do Julia, který je společně se svým otcem a jeho druhem odveden ke kartáginské královně Didoně, kde jsou srdečně přijati. Aeneis a Didona se do sebe zamilují.

Na další stěně se Aeneovi objevuje posel bohů Merkur a přikazuje mu, aby opustil Kartágo a pokračoval směrem k Latii (dnes jeden z italských regionů Lazio).

Tam se Julius oženil s Laviníí a odtud pochází "gens iulia" (Julius Caesar a jeho následník Augustus). Tímto Římané dokládají svůj trójský původ, jenž je královský a zároveň božský.

Jednobarevná freska prezentuje boha ohně, Vulkána, který dohlíží, za přítomnosti své ženy bohyně Venuše, na práci ve své kovářské dílně, ve které se kovají zbraně pro Aenea.

Stropní freska znázorňuje triumf bohyně Venuše. Tato freska byla válečným bombardováním města v roce 1944 z části zničena.

MÍSTNOST OSVOBOZENÝ JERUZALÉM (V) **(La Gerusalemme liberata - epická báseň od Torquata Tassa)**

V renesančním období je velmi oblíbená fantazie a magie s čáry a kouzly. Děj rytířského románu Osvobozený Jeruzalém, zachycený freskami v této místnosti, pojednává o první křížové výpravě. Armida, krásná, svůdná a chytrá čarodějka, která ochraňuje saracény, hledá možnosti, jak křesťany zbrzdit a zabránit jim v postupu. Rinaldo je jedním z hrdinů, statečný a nesmírně cílevědomý křesťanský bojovník. Armida Rinalda oblouzní magickou písní a nechá jej usnout. Unese ho v kočáře nejprve na zámek a poté na "Isole Fortunate" (Šťastné ostrovy, dnes Kanárské ostrovy) s bohatou vegetací. Zde Rinalda učaruje. Využívá k tomu magické zrcadlo. Absolutně podrobený bojovník Rinaldo ztrácí díky magii svou důstojnost. Goffredo di Buglione, moudrý a rozvážný křesťanský vojevůdce, vysílá dva vojáky, aby Rinalda našli. Tito mu, poté, co jej objeví, nastavují štít, dar čaroděje Ascalona, ve kterém Rinaldo vidí celý svůj předešlý příběh v plné realitě. Rinaldo se zastydí, když spatří, jak si nechal bláznivě pomotat hlavu a vrací se zpět ke své výpravě. Nádherně je zpracován jeho poslední sbohem čarodějce Armidě, která se marně pokouší opět se jej zmocnit svým půvabem, svůdností a smyslností. Rinaldův rozum však vítězí. Alegorie na stropní fresce zobrazuje vítězství ctnosti nad neřestí, světla nad temnotou, dobra nad zlem.

Na závěr

Vůdčím motivem fresek panského domu je obětování a zřikání se jako lidské hodnoty:

Ifigénie přijímá svou oběť pro dobro lidu Argejského; Briseovna, i když z donucení, obětuje svou lásku k Achillovi; Roland se obětuje Angelice, ale trpí natolik, až se z toho zblázní; Aeneis obětuje svou lásku k Didoně, aby tak mohl pokračovat v cestě k moci stejně jako Rinaldo, který obětuje svou kouzelnou lásku, aby pokračoval v boji, tudíž ve prospěch budoucí slávy a moci.

Giustino Valmarana měl zcela jistě svůj vliv na výběr jednotlivých motivů fresek.

Česky

VILLA VALMARANA AI NANI

DŮM PRO HOSTY

Budova v západní části zahrady, jak již její název napovídá, byla určena pro pohodlí a soukromí hostů rodiny Valmarana. Klenba, podpíraná sloupy, vedla původně do prostorného podloubí, ze kterého se přímo vcházelo do jednotlivých místností pro hosty. Postupem času však dochází k uzavírání tohoto širokého podloubí pravděpodobně proto, aby mohl být dům využíván i v chladnějších obdobích. Díky velkým oknům se z uzavřeného podloubí stává rozlehlý vnitřní salon.

Sedm místností této budovy, s výjimkou sálu Olympských bohů, přenechává Giambattista Tiepolo k výmalbě svému synovi Giandomenicu a ostatním svým spolupracovníkům, jako by právě tímto dával najevo, že končí svět bohů a bohyň a že je na snadě přejít od klasického dramatu k městské komedii, od Metastasia ke Goldonimu.

Zde se tedy rodí onen zlom mezi veselím a smutkem, mezi divadelním představením a reálným světem.

Zatímco v paláci Giambattista vyobrazuje svět dle svých představ a fantazie, jeho syn se v domě pro hosty otvírá vlivu ducha času. Nový člověk osmnáctého století se nemohl dále zabírat "Dialogy" a "Rozhovory", věda ztratila svůj plášť neproniknutelné vážnosti a "nouvelle vague" připravuje zábavu ve svém vlastním stylu.

Rytířské eposy, sentimentální patosy a scény, ve kterých se snoubí zlost s hněvem, byly prezentovány s takovou hojností až do svého úplného vyčerpání.

Giandomenico Tiepolo se jemnými tóny svých barev distancuje od perlově zářícího jasu školené a okázalé malby svého otce. V předvečer osvícenství vstupuje na scénu společně se světem šlechty svět prostého lidu.

Lid mnohokrát ztělesněný v podobě trpaslíků, herců a šarlatánů jako na povel vstupuje na scénu, ukloní se vyžadujíc svého aplausu a milodarů.

MÍSTNOST ČÍNSKÝCH DROBNŮSTEK (I)

Jednotlivá znázornění na stěnách místnosti jsou podivínskou představou Číny, tak jak by se mohla jevit v Benátkách v době vrcholu pohádkové divadelní hry Carla Gozziho "Turandot".

Uctívání božstva Měsíce, obětování koření a jemných tkanin, to je jen pouhá záminka k představení zboží, které bylo již od doby Marca Pola dováženo do Benátek.

Umělec, který nikdy na vlastní oči Zemi středu nespátril, došel ke svým závěrům s největší pravděpodobností poté, co spatřil četná divadelní představení a přečetl různé cestopisy, které dokazovaly, že se jedná o výjimečnou zemi, kde se vyskytují prapodivná zvířata, obrovský hmyz i neuvěřitelná zelenina, atd.

Úchvatně působí borovice blatka, která, jakoby chtěla vystoupit ze svého obrazu přímo do místnosti, vytváří trojrozměrný efekt.

MÍSTNOST VENKOVSKÝCH MOTIVŮ (II)

V této místnosti Giandomenico přistupuje ke zcela jinému tématu. Je to svět místních venkovanů, který jej zaujal. Momenty parného, slunného dne, kdy slunce dovoluje vyblednout barvám korun stromů.

Na jedné stěně rolnická rodina u svého skromného jídla: gigantická polenta (kukuřičná kaše) dominuje bíle prostřenému stolu, otec jí držíc svého syna v náruči, zatímco žena jí opodál s talířem položeným na svém břiše.

Na protilehlé stěně pod stromy odpočívají jiní rolníci a užívají si svou siestu: sedící muži spolu klábosí, zatímco žena drží ve své ruce vřetenou a přede.

Na vedlejší stěně míří dvě ženy s děvčátkem na trh: jsou svátečně oblečené, nemají pracovní obuv (tak jako postavy z předchozích výmaleb), ale boty na podpatku, klobouk a v ruce košík a v něm slepici.

V druhé části téže stěny je stařena, která odpočívá ve stínu stromu při cestě do města za prodejem vajec. Zatímco sbírá sílu, modlí se s růžencem v ruce.

Neobyčejná krajina je motivem fresky na protější stěně.

GOTICKÁ MÍSTNOST (nebo také SÁL PROCHÁZEK) (III)

V této místnosti je reprezentována jiná tvář života na venkově. Protagonisty již nejsou rolníci a jejich robota za feudální éry, nýbrž panstvo, které ze zemědělství nabývá bohatství pro svůj život v luxusu.

Místnost nese název "gotická" pro své architektonické prvky. V neogotických rámech se procházejí dámy, ať je léto nebo zima, někdy v doprovodu "cicisbea" (oficiální pánský doprovod dámy určený manželem), zato vždy pečlivě oděné do honosných šatů. Pozorují krajinu svým roztěkaným a znuřeným pohledem, ostatně tak přistupují k veškerým povinnostem svého života.

MÍSTNOST OLYMPSKÉHO BOŽSTVA (IV)

Zde se svého štětce chopí otec, Giambattista, který se svými mytologickými motivy navrácí k "posvátnosti".

Jupiter (římská obdoba řeckého boha Dia) sedí na mraku jako na svém trůnu s orlem u svých nohou, v jedné ruce drží blesk a v druhé žezlo.

Venuše drží ve své ruce zlaté jablko a doprovázená Amorem hovoří s Martem.

Merkur se vznáší ve vzduchu a okřídlený Saturn je zachycen s kosou. Poslední freska představuje Apollóna a Dianu.

MÍSTNOST KARNEVALU (V)

Na jedné ze stěn je znázorněn maur, který sestupuje se schodů s tácem s horkou čokoládou. (Kritika tvrdí, že tato postava je dílem Giambattisty.) Tato scéna inspirovala spisovatele a rodáka z Vicenzy Antonia Fogazzara, který místnost ve svém románu "Piccolo mondo moderno" („Malý moderní svět“) pojmenoval „Darwinovská“. Na zbývajících freskách jsou Giandomenicem vytvořené tři scény zachycující Benátský karneval: tyto scény byly postupně obnoveny ve vile rodu Tiepolo v Zianigu a nyní se nacházejí v Benátkách v Cà Rezzonico. Znázorňují hráčský aspekt: šarlatány, Nový svět a menuet Pantalona a Kolombíny. Vše je ztvárněno živým a ostrým tahem štětce v jasném a střízlivém duchu s pečlivě propracovanými detaily.